

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.36>

SPOSOBY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW PRZEMOCY DOMOWEJ W PISMACH WSPÓŁCZESNYCH NAUKOWCÓW ZAGRANICZNYCH

Olga Zinsu

*aspirantka Wydziału Studiów Doktoranckich i Adiunktury
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0003-3801-6203

bebeni@i.ua

Adnotacja. Znaczenie tematu badań wynika z potrzeby poprawy systemu zapobiegania, przeciwdziałania przemocy domowej, co obejmuje analizę światowych praktyk i prac naukowych w tej dziedzinie stosunków publicznych i prywatnych. W procesie badawczym wykorzystano filozoficzne, ogólne naukowe i specjalnie prawne metody wiedzy naukowej, co pozwoliło zidentyfikować kluczowe zależności między różnymi składnikami systemu zapobiegania, przeciwdziałania przemocy domowej, unikając przy tym tradycyjnych schematów prezentacji i interpretacji faktów, wydarzeń dotyczących naukowo uzasadnionego problemu przemocy domowej.

Udowodniono, że przemoc domowa jest złożonym polifonicznym, głębokim konfliktem, którego podstawą są kulturowe, etyczne, prawne elementy zachowań prawnych odzwierciedlone w warunkach historycznych, typach systemów prawnych, wektorach kursu polityczno-prawnego, mentalności narodowej i tym podobnych. Ujawniono rolę mediacji rodzinnej w zapobieganiu przemocy domowej i uzasadniono potrzebę ulepszenia mechanizmu wdrażania praw osób dotkniętych przemocą domową. Wyciągnięto wniosek o rosnącej roli prawa programów edukacyjnych i uzasadniono celowość skutecznej bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej.

Słowa kluczowe: przemoc domowa, postępowanie prawne, polityka publiczna, kraje świata, zapobieganie, przeciwdziałanie przemocy domowej.

WAYS TO SOLVE THE PROBLEM OF DOMESTIC VIOLENCE IN THE WORKS OF MODERN FOREIGN SCIENTISTS

Olga Zinsu

*Postgraduate Student at the Department of Doctoral
and Postgraduate School National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0003-3801-6203

bebeni@i.ua

Abstract. The relevance of the research topic is due to the need to improve the system of prevention, countering domestic violence, which involves the analysis of world practices and scientific works in the specified sphere of public and private relations. Philosophical, general scientific and specially legal methods of scientific knowledge were used in the research process, which made it possible to identify key relationships between various components of the system of prevention and countermeasures against domestic violence, while avoiding traditional schemes of presentation and interpretation of facts and events regarding the scientifically substantiated problem of domestic violence. It is proved that domestic violence is a complex polyphonic deep conflict, at the basis of which intertwine cultural, ethical, legal components of legal behavior, which is reflected in historical conditions, types of legal systems, vectors of the political and legal course, national mentality, etc. A conclusion was made about the growing role of legal educational programs and the expediency of free psychological and legal assistance was substantiated.

Key words: domestic violence, legal behavior, state policy, countries of the world, prevention, countermeasures against domestic violence.

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА У ПРАЦЯХ СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ

Ольга Зінсу

*аспірантка відділу докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-3801-6203

bebeni@i.ua

Анотація. Актуальність теми дослідження обумовлена потребою вдосконалення системи запобігання, протидії домашньому насильству, що передбачає аналіз світових практик та наукових праць у зазначеній сфері суспільних та приватних відносин. У процесі дослідження використано філософські, загальнонаукові й спеціально

юридичні методи наукового пізнання, що дозволило виявити ключові взаємозв'язки між різними складовими системами запобігання, протидії домашнього насильства, уникаючи при цьому традиційних схем викладу і трактування фактів, подій щодо наукового обґрунтованої проблеми домашнього насильства.

Доведено, що домашнє насильство являє собою складний поліфонічний глибинний конфлікт, в основі якого переплітаються культурні, етичні, правові складові правової поведінки, що віддзеркалюється в історичних умовах, типах правових систем, векторах політико-правового курсу, національній ментальності тощо. Розкрито роль сімейної медіації у профілактиці домашнього насильства та аргументовано необхідність удосконалення механізму реалізації прав потерпілих від домашнього насильства. Зроблено висновок про зростаючу роль право просвітницьких програм та обґрунтовано доцільність дієвої безоплатної психологічної, правничої допомоги.

Ключові слова: домашнє насильство, правова поведінка, державна політика, країни світу, запобігання, протидія домашньому насильству.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства однією із нагальних проблем, яка суттєво гальмує розбудову правової соціальної держави, є проблема домашнього насильства. За цих обставин відповіддю на проблематику домашнього насильства має стати дієвий механізм запобігання, протидії домашньому насильству, що своєю чергою продукує необхідність вдосконалення чинного законодавства, а відтак і спеціального, ґрунтового осмислення та різнобічного аналізу різних аспектів домашнього насильства.

Суттєвого значення у цьому контексті набуває вивчення закордонного досвіду в озвученій сфері суспільних та приватних відносин. Це повною мірою стосується й аналізу наукових праць вчених світу. І хоча проблематика домашнього насильства активно досліджується у вітчизняному науковому просторі, однак, попри значної кількості наукових напрацювань все ж відчується брак аналізу закордонних наукових доробок. Це засвідчує актуальність загальнотеоретичного аналізу закордонних наукових доробок та досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика домашнього насильства привертає увагу і активно досліджується вітчизняними вченими. Серед сучасних вітчизняних учених проблематику домашнього насильства вивчали А. Блага, О. Бондаренко, І. Ботнарєнко, А. Вознюк, А. Галай, В. Гусєва, К. Довгунь, О. Дмитрашук, В. Кікічук, О. Книженко, Л. Крижна, Т. Лях, Р. Степанюк, О. Ткаленко, О. Юнін, О. Яра та інші. Численні напрацювання, які становлять велику теоретичну цінність і практичну значущість, не втрачають своєї актуальності. Однак правові реалії та конкуренції правових норм вимагають активізацію світоглядних підходів до характеристики природи, сутності, детермінації домашнього насильства. У зв'язку з цим важливим запитом для наукових досліджень є необхідність з'ясування та аналізу доробок вчених світу стосовно проблематики домашнього насильства.

Основна частина. Мета дослідження полягає в дослідженні сутності закордонних досліджень із проблематики домашнього насильства, матеріалом для якого обрано сучасні наукові доробки вчених світу.

Для досягнення такої мети вирішувалися наступні наукові завдання:

- виокремити поняття домашнє насильство та проблематику домашнього насильства в Україні та світі;
- виявити здобутки науки та визначити основні напрямки закордонних наукових пошуків;
- проаналізувати праці закордонних вчених із вироблення власної концепції домашнього насильства як поліфонічного глибинного конфлікту;
- порівняти отримані результати та запропонувати шляхи оптимального розв'язання проблематики домашнього насильства.

Матеріали і методи досліджень. У процесі наукового пошуку використано філософські, загальнонаукові й спеціально юридичні методи наукового пізнання правових явищ, що дозволило виявити ключові взаємозв'язки між різними складовими системами запобігання, протидії домашнього насильства, уникаючи при цьому традиційних схем викладу і трактування фактів, подій щодо домашнього насильства.

Результати та їх обговорення. Продовжуючи слідувати обраній в попередніх наукових працях інституційній моделі тематики та проблематики домашнього насильства, виокремимо й проаналізуємо напрямки та результати наукових досліджень в окремих країнах світу.

Оригінальність такого підходу дозволить проаналізувати наукові доробки у країнах різного типу правових систем та забезпечить виокремлення наукових напрацювань в країнах раніше не висвітлених у вітчизняній правовій думці, що має значення для вироблення подальших теоретичних положень і практичних рекомендацій запобігання, протидії домашньому насильству як у межах національного правового простору, так і в рамках міжнародних програм, проєктів.

При цьому слід зазначити, що закріплені в правових засадах внутрішньої державної політики цивілізаційні та загальнолюдські принципи тісно переплітаються з традиційними, етичними, соціокультурні, ідеологічні, правові, моральні настанови того чи іншого суспільства. А відтак, критерії визначності домашнього насильства пов'язані насамперед з базовими правовими приписами, притаманними тому чи іншому типу правової системи, політичного режиму, історичних умов, які безперечно складають світоглядну складову людської свідомості, пізнання, ціннісних орієнтацій, норм, способів поведінки, і відповідно, норм укладу сімейного буття та морально-правові поведінки в сім'ї, побуті, родині.

Разом з тим об'єднувальним елементом наукових розвідок слугує намагання вчених світу розробити дієві заходи запобігання протидії, домашньому насильству.

У цьому контексті закордонні дослідники приходять до висновку, що одним із перспективних напрямків наукових пошуків є порівняльний міжнародний аналіз домашнього насильства. Така робота, за твердженням дослідників із Ратгерського університету (США) N. Bhardwaj та J. Miller (2021), наближає нас

до розуміння спільних і різних причин, моделей та наслідків домашнього насильства в суспільстві та підкреслює, що шлюб, релігія та глобальні процеси виявляють теоретично значущі варіації в досвіді жінок, які переживають домашнє насильство (N. Bhardwaj & J. Miller, 2021).

Так, наприклад, дослідницька група, до якої увійшли науковці із Палестини та Великої Британії: Thabet A. A., Tawahina A. A., Victoria T. & Vostanis P., здійснила дослідження посттравматичного стресового розладу (ПТСР), депресії та тривоги серед палестинських жінок, які стали жертвами домашнього насильства в секторі Гази (Республіка Палестина). У дослідженні взяли участь 622 палестинських жінок, із п'яти районів сектора Газа у віці від 18 до 50 років. Для досягнення поставленої мети дослідження були використані опитувальники, які включали соціально-демографічні змінні, шкалу тактики конфліктів, шкалу посттравматичних стресових розладів, інвентаризацію депресії Бека, шкалу прояву тривоги Тейлора. У результаті встановлено, що поширеними реакціями на домашнє насильство є посттравматичний стресовий розлад, депресія та тривога. Як наслідок, у 71 жінки (11,4%) виявлено посттравматичний стресовий розлад, у 15% – помірну або важку депресію, а у 29,9% – дуже сильну тривожність. Психологічне насильство становило – 56,91%, фізичне насильство – 37,3%, тілесні ушкодження – 12,06%, а сексуальне насильство – 7,14%. Дослідження показало, що третина палестинських жінок зазнавала фізичного насильства, а половина з них – психологічного насильства, що призвело до посттравматичного стресового розладу, депресії та тривоги. Результати дослідження також засвідчили, що жінки, які живуть у сільській місцевості, потерпають від домашнього насильства значніше ніж жінки, які проживають у містах чи таборах. Крім того, жінки, які проживали в сільській місцевості, здебільшого зазнавали саме психологічного насильства. Отже, проблема домашнього насильства у сільській місцевості стоїть набагато гостріше, ніж у містах, таборах. Узагальнюючи отримані результати, дослідники (Thabet A., Tawahina A., Victoria T. & Vostanis P.) врешті-решт, приходять до висновку, що палестинському суспільству потрібна велика кількість програм для жінок, які постраждали від домашнього насильства, з добре підготовленими професіоналами у сфері психологічної підтримки та терапії (Thabet A. et al., 2015).

Своєю чергою, рівень депресії жінок, які потерпають від домашнього насильства в Медані, Республіка Австралія (Південно-Східна Азія, Океанія) у рамках перехресного дослідження вивчали вчені університету Суматера Утара (Республіка Індонезія): Gurning F., Camellia V. Parinduri H.T., Effendy E. Вибірка складала 82 особи, віком 18–60 років, які стали жертвами домашнього насильства. Дослідження було спрямоване на визначення демографічних характеристик жінок, які зазнають домашнього насильства та визначення зв'язку між рівнем освіти, тривалістю досвіду насильства та рівнем депресії та факторами ризику депресії у жінок, які постраждали від домашнього насильства в Медані. Результати дослідження показали значний зв'язок між рівнем освіти, тривалістю насильства та економічним рівнем із рівнем депресії у жінок, які стали жертвами домашнього насильства. За результатами дослідження з'ясовано, що домашнє насильство тісно пов'язане з депресією, включаючи симптоми депресії, депресивні розлади та самогубства. Таким чином, індонезійські вчені підкреслюють, що домашнє насильство визначається як соціальна проблема, пов'язана з підвищеним ризиком психічних захворювань у жінок. У зв'язку з чим індонезійські вчені цілком слушно відзначають значення психосоціальних втручань, заходів для запобігання психічним розладам у жертв домашнього насильства (Gurning F., Camellia V. Parinduri H.T., & Effendy E., 2020).

Профіль жінок-жертв домашнього насильства в Марокко (північна Африка) стали предметом дослідження групи марокканських дослідників, до складу якої увійшли F.A. Boughima, R. Razine, H. Benuaich, M. Mrabet. Дослідження тривало протягом шести місяців. Мета полягала у визначення соціал-демократичного профілю жінок, постраждалих від насильства, так їх партнерів, а також описати особливості насильства над жінками. У результатах дослідження проаналізовано стан проблематики в Марокко й у світі, акцентовано на організаційній складовій заходів протидії, запобігання домашньому насильству та виявлено, що більшість постраждалих були молодими жінками із середнім рівнем освіти, та середнім рівнем задоволення матеріальних і соціальних потреб, а насильник у 3/4 випадках приймав токсичні речовини (Boughima F.A., Razine R., Benuaich H., Mrabet M., 2018).

У Бангладеші (південна Азія) наукові розвідки шляхів до розв'язання проблематики домашнього насильства щодо жінок Бангладеш здійснила L. Ashrafun (2018). L. Ashrafun проаналізувала численні контексти, в яких відбувається домашнє насильство, зосереджуючись на повсякденному досвіді жінок, які зазнають такого насильства. Результати дослідження демонструють, як зміна соціально-економічного середовища, урбанізація та наростаючий попит на жіночу працю впливає на домашнє насильство. Дослідниця приходять до висновку, про те, що домашнє насильство заплуване в складній мережі інституціоналізованих соціальних відносин та вимагає, відповідно, структурного та контекстуального розуміння породження такого насильства в сім'ї, родині й у гендерних відносинах (Ashrafun L., 2018).

Цікаві та перспективні результати дослідження представлені у працях сучасних канадських вчених. Досліджуючи еволюцію послуг соціальної мережі для жінок, які постраждали від домашнього насильства, канадські вчені підкреслюють значення особистісної автономії та торкаються низки актуальних питань стосовно діяльності притулків для жінок, потерпілих від домашнього насильства (Côté I., 2016), (Nolet A.-M., Morselli C., Cousineau M.-M., 2019). Подібний підхід значною мірою ілюструє історію розвитку практик феміністичного втручання; державну політику щодо домашнього насильства; фінансування та конфіденційність притулків; оптимізацію процесу соціалізації дітей, які постраждали від домашнього насильства домашнього насильства та створення сприятливих умов індивідуалізації втручань.

З'ясовуючи закономірності поведінки жертв домашнього насильства пильну увагу вчених привертають питання використання інституційних механізмів захисту прав та законних інтересів.

Як наслідок, переосмислення доступу до правосуддя очима тих, хто пережив домашнє насильство в сільській місцевості вивчали американські вчені Magnus A. M., Donohue F. Аналізуючи проблематику домашнього насильства у сільській місцевості, вчені підкреслюють, що доступ до правосуддя, як теоретичної конструкції та прикладного принципу у правовій системі США, доцільно ввикористовувати різними способами (Magnus A. M., Donohue F., 2021).

Своєю чергою вивчення факторів, які заохочують чи, навпаки, перешкоджають жертвам звернутись до поліції та повідомити про домашнє насильство здійснили вчені Університету штату Пенсільванія (США): Felson R. B., Messner S. F., Hoskin A. W., Deane G. Результати дослідження засвідчили наявність проблеми реагування жертви на домашнє насильство. Жертви домашнього насильства рідше, ніж жертви інших видів насильства, подають заяви до поліцію. За твердженням дослідників, такий стан речей обумовлений: а) занепокоєнням дотримання принципів конфіденційності, приватності; б) страхом помсти; в) одночасним бажанням захистити чоловіка-правопорушника. Власно кажучи, виходячи із загальноприйнятого уявлення на прийняття рішення про повідомлення до поліції з-поміж іншого впливає: а) гендерна роль; б) прагнення жертви до самозахисту; в) стосунки жертви – злочинця (Felson R. B., et al., 2002).

Осмилення різних аспектів проблематики домашнього насильства скеровую дослідників на пошуки ефективних заходів запобігання, протидії домашньому насильству.

У цій системі координат важливо значення набувають сучасні світові тенденції та перспективи захисту жертв домашнього насильства, а саме використання потенціалу приватної охорони, як дієвого механізму у сфері запобігання, протидії домашньому насильству. Перспективним напрямком розвитку інституту приватної охорони є співпраця з уразливою та незахищеною частиною суспільства.

Про ризики та переваги приватних охоронних компаній, які працюють з жертвами домашнього насильства наголошується у науковій праці, представленій у 2019 році австралійським вченим Harkin D. Грунтуючись на вихідних даних, зібраних в Австралії, результати дослідження демонструють нові експериментальні тенденції співпраці між приватною, громадською та державною сферами та обґрунтовують потенційні переваги участі приватного сектора охорони у роботі з жертвами домашнього насильства. Програмні питання дослідження включали: переваги послуг приватних охоронних компаній для жертв домашнього насильства; ризики та переваги «технічних рішень» (відеоспостереження, персональна сигналізація, пошук «жучків» тощо) та шкідливий вплив неетичних і некомпетентних приватних охоронних компаній. Як показало дослідження, деякі технологічні послуги принесли користь, розширили можливості та підтримали клієнтів служб з питань домашнього насильства, водночас створивши нові ризики та проблеми, які в подальшій роботі необхідно враховувати. Так, наприклад, охоронні компанії часто накопичують великі обсяги інформації про вразливу групу населення, і незрозуміло, чи є їхня внутрішня політика захисту даних адекватною. Поряд з цим, у багатьох випадках служби з питань домашнього насильства констатували значну цінність використання послуг охоронних компаній та хвалили своїх приватних охоронних партнерів (Harkin D., 2019). Harkin D. приходять до висновку про доцільність збільшення участі приватного сектора охорони у роботі з жертвами домашнього насильства, які хронічно залишається незахищеними (Harkin D., 2019).

Гострота проблематики домашнього насильства також спонукає вчених з'ясувати та проаналізувати закономірності насильницької моделі поведінки кривдника.

Як наслідок, внутрішньо психічний стан чоловіків, які вчинили подружнє насильство та схильність до самознищення стали предметом дисертаційного дослідження Turcotte, Simon; особливості чоловіків-зловмисників, їх типологію, фактори ризику та предиктори подружнього насильства висвітлені у дисертаційному дослідженні E. Germain (Turcotte S.m 2021), (Germain E., 2021).

Результати дослідження вчених з Державного університету ім. Шейха Анта Діопа в Дакарі (Сенегал. Західна Африка): M. Leye, N. Sougou, A. Faye, I. Seck, A. Dia засвідчують, що агресорами часто є люди з низьким рівнем освіти, які шукають розради. Агресія найчастіше спостерігається в середовищах з низьким соціально-економічним рівнем. При цьому, заміжні жінки в більшості випадків не приписують чоловікові провину за насильство, оскільки знаходять багато причин для виправдання насильства. Більшість постраждалих констатують відсутність підтримки зі сторони батьків, друзів, знайомих. У той же час жінки відзначали значну підтримку зі сторони громадських організацій та громадських діячів. Проте система психологічної підтримки потерпілих, за твердженням респондентів, не розвинута. Останні стверджують, що не мають психологічної підтримки. Як наслідок, насильство щодо жінок і дівчат залишається високим у сенегальському суспільстві. Таким чином, сенегальські дослідники приходять до висновку про роль активізації кадрового та технічного потенціалу секторів охорони здоров'я, судової системи та громадськості, а також посилення заходів з підвищення обізнаності суспільства щодо домашнього насильства (Leye M. M., Sougou N. M., et al., 2019).

З наведеного вище для цілей подальшого дослідження доцільно проаналізувати інноваційні заходи, які спрямовані на зміну неправомірної насильницької моделі поведінки кривдника домашнього насильства. Важливу роль у наукових пошуках дієвих механізмів і засобів профілактики, корекції неправомірної насильницької поведінки виконують такі форми зв'язків, як міжнародне та міжгалузеве співробітництво. Така співпраця покликана підтримувати науковий обмін, співробітництво в озвученій сфері суспільних відносин.

З огляду на це у поле пильної уваги потрапляють результати спільної праці міжнародної групи вчених, до складу якої ввійшли дослідники із Нідерландів, США, Іспанії, Великої Британії: Seinfeld S., Arroyo-Palacios J., Iruretagoyena G., Hortensius R., Zapata L. E., Borland D., Gelder B., Slater M., M. V. Sanchez-Vives Seinfeld. Зусилля дослідників були спрямовані на з'ясування ролі емпатії у запобіганні агресивній поведінці та домашнього насильства. З цією метою в кількох теоретичних моделях була створена «віртуальна реальність занурення», яка ототожнювала ілюзію повного володіння тілом. Під час віртуальної зустрічі реальні тіла учасників були замінені на віртуальне жіноче тіло, яке рухалося синхронно з їхніми реальними рухами. Такий підхід дозволив правопорушникам зануритись в тілі віртуальної моделі жертви домашнього насильства. Первинні отримані таким чином показники виявили значно нижчу здатність розпізнавати страх на обличчях жінок правопорушниками у порівнянні із контрольною групою респондентів. Проте поступово втілення в жінку-жертву шляхом «віртуальної реальності занурення» сприяло підвищенню здатності розпізнавати стан жіночого обличчя та відповідно, сприяло зменшенню упередженості до поведінки жертви. Таким чином, результати дослідження засвідчили, що застосування віртуальної реальності впливає на успішність соціальної перцепції (Seinfeld S., Arroyo-Palacios J., et al., 2021).

Вельми актуальним науковим та прикладним напрямком стають наукові розвідки щодо сімейної медіації. Зокрема, можливості сімейної медіації у випадках з домашнього насильства: скринінг, практика втручання та проблеми вивчала Huot M. (2016). Особливу увагу Huot M. привернули питанням: як сімейні медіатори виявляють домашнє насильство; як вони втручаються у випадку подружнього насильства та з якими проблемами стикаються медіатори у цих випадках. Дослідниця підкреслює необхідність чіткого диференціювання подружнього тероризму (домашнього насильства) від ситуативного насильства, що відповідним чином вимагає застосування різних практик втручання для кожного із цих видів насильства. Як наслідок респонденти обстоюють думки про вдосконалення поточного навчання сімейних медіаторів та про необхідність підвищення кваліфікації сімейних медіаторів з проблем домашнього насильства і розробки ефективних засобів перевірки для всіх медіаторів у Квебеку. Таким чином, Huot M. приходить до висновку, що сімейна медіація повинна бути спеціалізована сферою зі спеціалізованими ресурсами та механізмами її здійснення (Huot M., 2016).

Додатково варто звернути увагу на результати дослідження, які оприлюднила індійська дослідниця й активістка гендерних питань та прав людини Shalu Nigam (2021). Завдання поставлені у дослідженні торкались організаційно-правових засад законодавчого впливу на домашнє насильство в Індії (південна Азія) та ролі жертви у розірванні кола домашнього насильства . У контексті обраного предмета дослідження, Shalu N. справедливо стверджує, що домашнє насильство порушує основне право на гідність; негативно впливає на жінок і дітей та тягне за собою величезні витрати для націй, суспільства й економіки. Підкреслюючи систематичне підпорядкування жінок у домівках, судах і суспільстві, Shalu N. водночас констатує прагнення жінок вижити та з гідністю розірвати коло домашнього насильства. У жінок, які протистояли й кинули виклик статус-кво у домашньому насильстві, провідним виступає стійкість, опір, незламність і незгода зі статус-кво. Результати дослідження підкреслюють роль правових реформ, які впливають на соціокультурну сферу й спрямовані на зміну фундаментальних позицій щодо гендерних уявлень та влади в родинях (Shalu N., 2021).

Вищезазначене підкреслює взаємозв'язок, взаємозалежність соціально-економічних чинників, чинників індивідуально – психологічних властивостей особливості, які при всеосяжному взаємозв'язку формують ризики, передумови поліфонічного глибинного конфлікту «домашнє насильство».

Висновки. Таким чином, результати аналізу стану наукового опрацювання проблематики домашнього насильства переконливо свідчить про те, що з урахуванням типу правової системи та правової реальності цей феномен активно досліджується вченими різних країн і континентів та презентований широким спектром наукових пошуків й практичних доробок. Дослідників цікавлять детермінанти формування, розвитку домашнього насильства; кримінологічна, характеристика кривдника/злочинця; віктимологічні аспекти поведінки жертви та шляхи запобігання, протидії озвученому суспільно небезпечному явищу.

На підставі викладеного, можна стверджувати, що отримані результати досліджень розширюють спектри сегментації домашнього насильства та відкривають нові перспективні напрямки подальший наукових розвідок, практик, як у вітчизняному, так і закордонному науково-практичному просторі, що має прикладне значення та наукову цінність для змістовного аналізу причинно-наслідкових зв'язків формування, запобігання, протидії домашньому насильству.

Завершуючи дане дослідження, хотіли б висловити впевненість у тому, що спільними зусиллями науковців та практиків ми зможемо вдосконалити сучасну національну модель заходів запобігання, протидії домашнього насильства.

References:

1. Ashrafun, L. (2018). Women and Domestic Violence in Bangladesh. *Seeking A Way Out of the Cage*. London : Imprint Routledge, 192 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351256643>
2. Bhardwaj, N., Miller, J. (2021) Comparative cross-national analyses of domestic violence: Insights from South Asia. *Feminist Criminology*. Vol. 16. № 3. DOI: <https://doi.org/10.1177/1557085120987635>
3. Boughima , F. A., Razine , R., Benyaich, H., Mrabet, M. (2018).The profile of women victims of domestic violence in Morocco. *La Revue de Médecine Légale*. Vol. 9. Issue 3. P. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.medleg.2018.05.002>

4. Côté, I. (2016). L'évolution des pratiques en maison d'hébergement pour femmes victimes de violence conjugale au Québec : *Thèse présentée en vue de l'obtention du grade de Philosophiae Doctor (Ph.D.) en travail social. Canada : Université de Montréal*, 404 p. URL: https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/bitstream/handle/1866/18521/C%c3%b4t%c3%a9_Isabelle_2016_these.pdf
5. Felson, R. B., Messner, S. F., Hoskin, A. W., Deane, G. (2002). Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police journal. *Journal Criminology*. №40 (3). P. 617–648. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2002.tb00968.x>
6. Germain, E. (2021). Évaluation du fonctionnement intrapsychique des hommes auteurs de violences conjugales, selon les types de violence conjugale émise, mesurée par le test du Rorschach. Essai. *Université du Québec à Trois-Rivières*. 173 p. URL: <https://depot-e.uqtr.ca/id/eprint/9790/>
7. Gurning, F., Camellia, V. Parinduri, H.T., Effendy, E. (2020). The Depression Level of Women Suffering Domestic Violence in Medan, Indonesia. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*. Vol. 8 (B). P. 983–987. DOI: <https://doi.org/10.3889/oamjms.2020.3298>
8. Harkin D. (2019). Private Security and Domestic Violence. The Risks and Benefits of Private Security Companies Working With Victims of Domestic Violence. Edition 1st. London : Routledge, 164 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315148267>
9. Huot, M. (2016). L'intervention en médiation familiale en présence de violence conjugale: dépistage, pratiques d'intervention, défis et préoccupations : Thesis or Dissertation. Papyrus : *Institutional Repository Canada*, 2016. DOI: <https://doi.org/1866/16230>
10. Leye, M. M., Sougou, N. M., Faye, A., Seck, I., Dia, A., T. (2019). Perceptions des populations sur les violences faites aux femmes au Sénégal. *Dans Santé Publique*. № 4. Vol. 31. P. 581–590. URL: <https://www.cairn.info/revue-sante-publique-2019-4-page-581.htm>
11. Magnus, A., M., Donohue, F. (2022). Reimagining access to justice through the eyes of rural domestic violence survivors. *Theoretical Criminology*. Vol. 26. Issue 3. P. 434–455. DOI: <https://doi.org/10.1177/13624806211035103>
12. Nolet, A-M., Morselli, C., Cousineau, M-M. (2019). L'évolution du réseau social des femmes victimes de violence conjugale. *Criminologie. La Criminologie de L'information: État des Lieux et Perspectives*. Vol. 52. No. 2. P. 300–320. doi: <https://doi.org/10.7202/1065865ar>
13. Seinfeld, S., Arroyo-Palacios, J., Iruretagoyena, G., Hortensius, R., Zapata, L. E., Borland, D., Gelder, B., Slater M., M. V. Sanchez-Vives Seinfeld (2018). Offenders become the victim in virtual reality: impact of changing perspective in domestic violence. *Scientific Reports*. 2018. No. 8. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-018-19987-7>
14. Shalu Nigam (2021). Women and Domestic Violence Law in India. A Quest for Justice. 1st Edition. *Routledge India*, 312 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429343575>
15. Thabet, A. A., Tawahina, A. A., Victoria, T., Vostanis, P. (2015). PTSD, Depression, and Anxiety among Palestinian Women Victims of Domestic Violence in the Gaza Strip. United Kingdom. *Journal of Education, Society and Behavioural Science*. Vol. 11. No. 2. P. 1–13. DOI: <http://dx.doi.org/10.9734/BJESBS/2015/18960>
16. Turcotte, S. (2021). Le fonctionnement in-trapsychique d'hommes auteurs de violences conjugales et d'autodestruction. Essai. *Université du Québec à Trois-Rivières. Québec, Canada*, 151 p. URL: <https://depot-e.uqtr.ca/id/eprint/9888>